

משילות, חוקים ומשפטים

במאמר זה כתבתי רק הערות, כוונות ותקוות ללא קריאה לפעולה.

בסוף המאמר הוספתי שאלות משוב, שאתרגם בכל ראש חודש לסטטיסטיקה של משאל-עם לא רשמי, אשר תוצאותיו ישלחו כל ראש חודש למרכז מחקר ומידע של הכנסת, על מנת לאפשר גישה אליהם לכל – ובראש וראשונה לחברי הכנסת ושרי הממשלה: דעתך תישמע.

חוק העיריות

אין דבר כזה "חוק העיריות", רק פקודת העיריות תקפה עוד מזמן הכיבוש הבריטי. בזמנו, חברים מסוימים במרכז השלטון המקומי קידמו כתיבת חוק מעודכן והתאמתו למציאות... אבל נתקלו בהתנגדות של ראשי הערים הגדולות, שם מצב התווה הנוכחי מתאים יותר לראשיהן: הם יכולים להתנהג פחות או יותר כפי רצונם. אלא שמצב זה, בו קיימות לפחות שלוש שיטות חישוב ארנונה שונות¹ אינו מצב בריא. רוב האנשים אינם מתעניינים בשיטת הארנונה הנהוגה בעירם, ובוודאי אינם בוחרים לגור במקום מסוים על סמך נתון זה. ואולם, יש בחוסר הפרסום הזה משום הטעיה מכוונת של התושבים והאזרחים.

חשבו על המגוון של פעולות כל עיר – שיטור, חינוך, ניקיון, תחבורה וחניות², מים וביוב, רווחה, חברה, תכניות בניה, שרותי דת, משפט ועוד – וכל זה ללא חוק וסדר אחידים? כל עיר לעצמה, מתחילת התרבות העירונית לפני כששת אלפים שנים ועד היום? לפחות הונחל כבר ניהול זמן³ זהה בכל רחבי הארץ! אולם, למה לא הונהג נוהג זהה בעוד תחומים? למה כאן נוסעים בשבת, ושם לא? למה שיטת החישוב מסים כאן היא זולה יותר ובמקומות אחרים יקרה יותר? למה מלמדים את ילדינו בשפות שונות על פי עיר המגורים – במדינה קטנה כשלנו?

האם לדעתך טוב יהיה לחוקק "חוק העיריות" המגדיר את תחומי האחריות והעיסוק של מנגנוני השלטון המקומי לעומת תחומי האחריות של המדינה כלפי השלטון המקומי?

מבקר איכות לעירייה

כל הערים התבקשו על ידי משרד הפנים לנהוג על פי ISO 9002. כלומר ברוב המקרים, בא "יועץ" ו"מפברק" ניירות; בא בודק את מה שבודק... בלי הרבה שאלות, כי כולם מבינים על מה מדובר: בפשטות – כסת"ח⁴.

איכות היא משהו שונה מהתיאור הזה: היא הוראה לכל עובדי העירייה לתאר במשפטים ספורים את תפקידם ולבחור לכל נושא בטיפולם שלושה מדדים, שיאמדו את מידת

¹ שאני מכיר. יתכן וקיימות יותר.

² של כל סוגי האוכלוסיה, הרכבים והכלים.

³ זה לא תמיד היה כך, לא בתאריכים ובוודאי לא בשעות. תזכרו את זמני כניסת שבת, למשל.

⁴ לא בכל מקום. לא מעט עיריות ומועצות כן עשו עבודה רצינית.

הצלחתם במילוי תפקידם, על פי שיטתם⁵. "מבקר איכות" מסייע בתהליך⁶ לפי הצורך. מניסיוני, ארגון שנעזר ברצינות בבעל תפקיד זה משתנה לטובה ומתיעל נכון⁷ תוך חודשים ספורים. מצד שני, ראיתי הרבה ארגונים ש"מרחו" ... ונפלו או נזקקו לתמיכה חיצונית.

אגב, למה אין מבקר איכות בממשלה, שיוודא תפקוד נכון של הפקידות במשרדים השונים? מוטב שימונה בעל תפקיד כזה, בעל סמכויות ארגוניות.

האם לדעתך רצוי למנות מבקר איכות לשלטון המקומי? האם למנות מבקר איכות למדינה – שיעקוב למשל אחרי יישום החלטות הממשלות?

ארנונה מופחתת על פי הניקיון הסביבתי

חלק גדול מערינו די מלוכלכות, כי כמה אנשים מאמינים ששטח הפקר הוא גם שטח הפקרות. קיימים גם אנשים אשר אמונים על זריעת בדלי סיגריות בתום השימוש, אולי בתקווה שהבדלים יגדלו בגשם ויהיו שוב סיגריות שלמות, או ילדים חמודים המקלפים יפה את הנייר סביב הגלידה וזה נשמט מידיהם הקטנות. יש אפילו אנשים, אשר אינם מסוגלים לגמור לשתות בקבוק בירה בלי לנפץ אותו לרסיסים על המדרכה. ובכל תחנת אוטובוס ניתן להבחין בספל קפה חד-פעמי ריק על הספסל; אבל למה לא להשאיר אותו מלא, להנאת מי שיבוא? וכמובן, במשפחות מסוימות נוהגים לבקש יפה מהילדה בת השש לזרוק את הזבל – והיא לא מסוגלת להרים את שקית הזבל אל תוך המכל. בנוסף על כל אלה, משאית איסוף הזבל אינה עוברת בכל מקום כל יום. בקיצור, יש לנו ערים לא נקיות - והכל מעשה ידינו.

אני מציע להעניק ארנונה מופחתת (הנחה של 5%, 10%? ביטול העליה השנתית?) לדיירי רחוב בו הניקיון נשמר לאורך השנה הקודמת.

עצים תמורת דירה ורכב

הצעה: חוק עזר עירוני של כל עיר וכל ישוב יקבע שלא יבנו יחידות דיור אלא אם יטעו עץ על כל 10 מטרים מרובעים, בין ליד המבנה, בין בפארק עירוני או בין ביער בסביבה. חוק כזה חסר. בבוא הזמן, כדאי להכליל אותו בחוק העיריות העתידי. מדובר במאות שקלים בודדות, אבל בעיקר מדובר בחמצן ובהפחתת גזים רעילים, מדובר בהגברת הגשם, מדובר ברוגע ושלווה לתושבים⁸, מדובר במקומות יפים. ולמי שמעוניין לקרר את השמש והשפעותיו עלינו, קבוצת עצים מורידה את החום הסביבתי בשתיים-שלוש מעלות, ופרדס מושקה בעוד שתי מעלות נוספות.

אגב כך, גם כל החותם על חוזה שכירות של דירה חייב ברכישת עץ אחד לכל חדר.

⁵ ומנהלם גם מגדיר את המדדים של הכפופים לו. ראש העיר או מנהל העירייה מחליט מה לבחור ביניהם כאשר אין זהות בין הגישות.

⁶ האמת, הוא יותר יועץ והרבה פחות מבקר, אבל כך קוראים לתפקיד.

⁷ כלומר וחשוב להבהיר זאת, פיטורי עובדים אינם יעול, הם סימן שמשהו לא הבין את תפקידו כהלכה... לעניין זה, באין מדדים כמותיים ברורים, רוב הנהלות לא ממש מבינות מהו יעול בשרות לאזרחים או ללקוחות.

⁸ ידוע שהצבע הירוק של הטבע מרגיע.

ברמה הלאומית, טוב יהיה לחשוב על חובה חוקית לרכוש שתיל עץ אפילו על כל חידוש רישיון רכב, כתרופה לזיהום האוויר – כולל של הרכבים החשמליים.

ובבקשה, נא לא לגזום את ענפי העץ בתחילה או במהלך הקיץ! צלם מבורך.

רצוי גם לחייב בחוק – של הכנסת, הפעם – רכישת עץ אחד לפחות במעמד רכישת רכב חדש ובמעמד חידוש רישיון הרכב.

תרגיל חרום + מל"ח

לא זכור לי שנערך תרגיל מל"ח הכולל את כל השכונות בהרבה ערים קצת רחוקות מקווי העימות, תוך הסבר לכל התושבים על נקודות חלוקת מים, מיקום מקלטים ציבוריים או מיגוניות, מיקום גנרטורים, נקודות ריכוז פצועים, צירי תנועה לפינוי תושבים וכדומה; בדיקת חוזים עם מפעילי ציוד כבד, מכליות מים, רכבי 4X4 ועוד.

הערים גדולות וגם אם אין הן בקו הראשון של תקיפות כגון שדרות או קריית שמונה, בכל זאת מידע זה ותרגול התאמתו חשובים גם בגלל סכנת רעידת אדמה, שיטפון, שריפת יער בקיץ, מתקפת טילים נרחבת או כל אסון לא צפוי אחר. ברוך ה' השר לבטחון פנים התחיל בגיוס כיתות כוננות לכל ישוב – אלא שהן עוזרות רק לנושא הבטחון, ואני כותב גם על מקרה אסון שנגרם בטבע – בו רובה לא ממש עוזר, אבל מיכלית מים חיונית.

לדעתי, תרגיל זה חייב להתרחש תמיד שנה אחרי הבחירות לראשות העיר, בין אם ראש העיר הוחלף, בין אם לא. אני חושב שכדאי לעגן אותו בחוק עזר או בחוק הכנסת. מה דעתך?

תקשורת

חללית או בלוני תקשורת

אין אפשרות לסבול מקומות בארץ, מהם לא ניתן להתקשר אלחוטית. אם נתקלת באזור ללא קליטה לטלפון הנייד, תבע את משרד התקשורת על רשלנות מסכנת. אם אינך יכול לשמוע תחנה של רדיו ישראלי מכל מקום בו אפשר לנסוע או ללכת בתוך מדינתנו, תבע את רשות השידור או את המדינה בגין מניעה מודעת של הנאה ולפחות במניעת התראה במקרה של התקפת טילים. חייבת להיות תקשורת תקינה מכל מקום, לא רק בגלל מקרי חרום אפשריים, אלא כי אנחנו מדינה אחת, אפילו לא גדולה במיוחד, למרות שהיא מגוונת גיאוגרפית.

חוקים ומשפט

חוקי יסוד

חוק יסוד במדינתנו נחקק ככל חוק אחר, והוא הופך לחוק יסוד על פי החלטת חברי הכנסת הנוכחים במליאה באותו רגע.

אני מציע לחוקק "חוק יסוד – חקיקת חוק יסוד". הכנסת מחוקקת חוק וכאשר הוא מאושר במשאל עם הופך לחוק יסוד, אחרת הוא נשאר חוק רגיל ולא מקבל מעמד-על של חוק יסוד למרות רצון חברי הכנסת.

חוק יסוד מאושר על ידי משאל עם אינו בר תיקון או ביטול על ידי שום גורם, משפטי או אחר, וכך מבטיח יציבות והמשכיות. מאותה סיבה אין לתקן חוק יסוד על ידי משאל עם חוזר, אלא כעבור 20 שנה לפחות מחקיקתו הראשונה. הטעם לכך הוא כי לוקח זמן להפנים מה התועלת או מה הנזק של החוק, ואין הוא יכול להיות תלוי בגחמות של כל אסיפה או של ממשלה שתבחרנה.

דרך אגב, מוטב שעלינו, אזרחי ישראל, לחייב את הכנסת לבטל את כל הפקודות וכל החוקים, שלא הכנסת חוקקה, תוך פרק זמן של שנתיים⁹. החל מיום 1 לחודש 1 בשנת 3338, רק החוק הישראלי יקבע בארץ: לא חוקים בריטיים, לא חוקים ירדניים ולא חוקים עות'מאניים. אחרי 75 שנים של עצמאות, נראה סביר לבטל את ההשפעות של כובשי ארצנו הקודמים.

נפגעים

דבר מעניין בארץ, אך מצער בעיני, הוא שבמשפט פלילי אין דואגים לנפגעים – חוץ מ"המדינה" כמובן. הנפגעים, אם היו, חייבים לפנות לדין אזרחי אחרי גזר הדין הפלילי, שעשוי להימשך תקופה לא מוגדרת של שנים – ובינתיים אין תמיד לנפגעים פתחון פה, אלא אולי כעדים. איני מבין זאת. מקרה אחד הוא, פושע אחד הוא, ובמעשיו עלול הוא לפגוע גם בשלטון, גם ברכוש, גם באנשים בו זמנית. ההפרדה בין אזרחים, תושבים ומדינה מקלה על הפרקליטות כמובן, אך מכבידה על הנפגעים ועל הסנגוריה ומתישה אותם. אני מבקש אחרת: אזרחים פרטיים תמיד יקדימו את מנגנוני הממשלה בפיצוי על פי דין; הנפגעים הממשתיים תמיד יזכו לפיצוי ולתיקון לפני המדינה ומנגנוניה, גם לפני חברות וכוחותיהן, בעיקר חברות הביטוח והבנקים או התקשורת¹⁰. אם צריך הסבר מדוע רצוי כך, ראו נא מה שכתבתי תחת הכותרת "כיוון קריאת המספרים", שם הסברתי את תפיסתי על החשיבות היחסית של הפרט, הרוב והכלל. מדינה יהודית אינה מדינת הלכה או הכלה, היא מדינה הדואגת קודם כל לצדק ולצדקה כלפי האנשים "הקטנים".

עיקרון זהה צריך לחול גם על השבתה יזומה (או כפויה) של המשק בגלל מלחמה, מבצע צבאי או כל השבתה יזומה אחרת¹¹: הפיצוי בגין ההשבתה של עסקים מחויבת מהיום הראשון של ההשבתה, ללא צורך בדרישת טפסים, אישורים או בקשה מצד הנפגעים: כפי שהמדינה יודעת היטב לדרוש את המגיע לה, כך היא חייבת לדאוג היטב וללא דיחוי לשפות את הנפגעים. סדר תשלום או ביצוע הפיצוי חייב להיות: קדימות ראשונה לעצמאים ולעסקים הקטנים¹², אחר כך לאזרחים המוגבלים לסוגיהם¹³, בהמשך פיצוי

⁹ כלומר, עד סוף שנת 3337 בלוח הישראלי – פסקה זו נכתבה במהלך שנת 3335 (שנת 2020 לנוצרים).

¹⁰ להן קיימות הגנות חוקיות כמעט דומות להגנות "המדינה" – בין אם מכוח חוקים, תקנות או חוזים כובלים.

¹¹ מלבד השבתה כתוצאה של החלטת ראשי אחת מהסדרויות העובדים.

¹² ממוצע של הכנסות מדווחות של הנישום בשלושת החודשים שקדמו להשבתה.

¹³ כולל גמלאים שלא זכאים לפנסיה תקציבית.

לחברות הגדולות, אז לפקידים¹⁴ ואם נותר, רק בסוף לחברי סגל א'. בכותבי זאת, אני מתכוון להכנסה ולרכוש גם יחד, הכל תלוי בטיב הנזק שנגרם. איחור בפיצוי כאמור לפי סדר זה חייב לגרור תוספת אוטומטית של 2 אחוזים לכל שבוע איחור בתשלום הפיצוי בעבור שלושת הקבוצות הראשונות בלבד (כלומר: עצמאים, עסקים קטנים ואזרחים מוגבלים). האם דעתך כדעתי?

הוצאה לפועל

מספר עורכי דין מתמחים בתביעות הוצאה לפועל בעבור חברות מסחריות הולך וגדל. סביר להניח שהנתבעים הם תמיד אנשים שנקלעו למצב קשה כספית. המעניין הוא שדמי טרחת עורכי הדין מושתתים על החייבים בלבד... שלכתחילה אינם מסוגלים לשלם, והחברות המסחריות פטורות מתשלום זה – למעשה, הושתת דמי טרחת עורכי דין על החייב מהווים סוג של קנס מנהלי על עונו.

אז כך: כאשר עורך דין מקבל תשלום ממי שהוא תובע, מדובר בניגוד עניינים מוחלט, כי באותו רגע, המשלם הופך להיות לקוחו של עורך הדין; וזה אינו רשאי לשרת בו בזמן גם את החייב וגם את הנושה. ואם יטען עורך הדין שדמי טירחתו מועברים לחברה המסחרית, שהיא לכאורה הלקוח הראשוני שלו, אין בדבר אמת: אם המשלם את שכר הטרחה הוא בסופו של דבר החייב, אזי החייב הוא לקוחו.

על כן, עורך דין שמחייב נתבע להוצאה לפועל בתשלום מעבר לקרן החוב, יאבד באותו הרגע את רשיון עריכת הדין שלו ותיקו ההוצאה לפועל שניהל יבחנו אחורנית עשר שנים. אם יתברר שהוסיף דמי טירחה לסך החוב, כל הרכוש שצבר בעשור לפני העברה יחולט והתמורה תועבר לכל החייבים שעסק בשעת צרתם.

התשלום של שכר הטרחה אצל החברות המסחריות מוגדר כהוצאת ניהול סיכונים, בדומה לתשלום לחברות הביטוח. לא טוב להכביד על החייבים המתקשים.

מה עמדתך בנושא זה?

מתן אישור להפגין

סליחה!! בחברה דמוקרטית, אין עניין לבקש אישור להפגין ואין עניין לתת אישור כזה. להבדיל משלטון טוטליטרי או רודני, חברה דמוקרטית בנויה על דיבור חופשי ועל זכות הפגנה מוחלטת, בכל מקום ובכל זמן. כן, מוטב לדרוש הודעה למשטרה על מקום ומועד ההפגנה, כדי שזו תתארגן לניהול התחבורה סביבה¹⁵ ואין למשטרה או לכל גורם שלטוני אחר זכות או רשות למנוע או לאשר. יחד עם זאת, אם הפגנה מסכנת או מגבילה ציבור אחר¹⁶ או רכוש, זכות ההפגנה אינה מוחלטת.

¹⁴ כולל הגמלאים הזכאים לפנסיה תקציבית.

¹⁵ לא יותר מכך!

¹⁶ בטחונות, תחבורתית, בריאותית וכדומה. וחייבים לזכור שהפרעה לתחבורה חופשית היא למעשה ביטול החברה העירונית והשפע התעשייתי, המבוססת על חילופי טובין ועל הבאת מוצרי יסוד ואמצעי יצור לכל מקום, במקום התישבות ליד מקורותיהם.

יחד עם זאת, הפגנה נגד אדם ומשפחתו – גם אם הוא בעל תפקיד נבחר או ממונה, אפילו אם הוא נתפס כ"אויב הציבור מספר אחד" – אינה נסבלת; היא משולה להתקפה. הפגנה צריכה להתקיים בעד או נגד רעיון, בעד או נגד שיטה. נגד אדם ומעשיו קיים בית משפט; לא הפגנה. בעד אדם, חוגגים מסיבת הוקרה, לא מפגינים.

אגב כך, נזק לרכוש או לגוף בזמן הפגנה הוא התפרעות וחבלה. חייבים להתייחס להפגנה שתוצאתה פגיעה ברכוש או בגוף כעל מקרה חבלה לכל דבר ועניין, על כל החוקים המושתים על מחבלים. שליטה עצמית מחויבת תמיד, כפייה של אחרים עלינו – נסבלת הרבה פחות: אנחנו, ורק אנחנו, אחראים למעשינו – זה הפירוש של ציווי לזכור את יציאת מצרים.

אגב כך, באין נזק המחייב בדיעבד התערבות משפטית, להבנתי אין למערכת המשפט, על כל ענפיה, מה להגיד בנושא.

יוצרים אשמה ואלימות במתכוון

תקוותי, שאין לי צורך להסביר בצורה מלומדת למה האשמה קבוצתית והחלטות שרירותיות גורמות בסופו של דבר לאלימות.

ובכל זאת, מקימים "פסי הרעדה" "כי יש נהגים ש...". כן יש, אבל למה להאשים אותי? גם שכני הם אנשים טובים; למה להאשים אותם? הנהגים המקצועיים בוודאי אינם נכללים בין "אלה ש..."; למה יסבלו הם מהמעשים המדומיינים של "האנשים ש..."? העלבון הנגרם דומה לעלבון של כל הכיתה, כאשר המורה מעניש את כולם כי אחד התלמידים התפרע מאחורי גבו והצליח להתחמק מגילוי. אז ושם עלבון, עכשיו וכאן עלבון. אז, מחו... כאן התרגלנו – וחונקנו לאלימות או הוכנענו לסבילות, כי באמת לא ממש התרגלנו להיות אשמים ללא סיבה נכונה, מיידית ואישית.

באותו אופן, בארץ כל נאשם הופך מיידית לאשם ומורשע בעיני הפרקליטים, בעיני השופטים, בעיני התקשורת, בעיני הפקידים, בעיני הפוליטיקאים, אפילו בעיני סתם אנשים שאמורים להגן ולדעת שכן אפשר בהחלט שנראה עשן, אך אין ולא היה אש. זה קורה לא רק לראש ממשלה – נוכחי או לשעבר, זה קורה לכולנו. לצערי, נראה שהדיבר לפיו "כל אחד זכאי עד שתוכח אשמתו" נותר סיסמה בספר ולא הרבה יותר מכך.

כך, כל יזם וכל עצמאי נחשב מראש רמאי ומשתמט מתשלום מסיו בעיני פקידי המס; כך, כל יוצאי אתיופיה או רוסיה הפכו שיכורים מלידה; כך, כל החרדים משתמטים מתשלום מסים ומשרות צבאי; ועוד ועוד שטויות מכלילות שקריות דומות.

באותה צורה, אגב, "יש רמאים ש..." מצליחים להשיג כל מני "זכויות" מהביטוח הלאומי כאילו הם נכים, ו"יש רמאים ש..." מתחזים להלומי קרב וכל שאר הנכים, הפצועים נפשית מקרב או פיגוע אמיתיים סובלים מיחס רע של מי שממונים לעזור להם. בכל זאת, אין אלה סיבות להפסיק את מאמצי העזרה לנזקקים.

גישה זו של האשמת כלל קהל שלם בגלל מספר פושעים, שאולי קיימים, היא מחלה של חברה ללא אמון; היא גישה גלותית, החוששת שכל אחד מחפש איך לנצל את היהודי

החלש או הנתפס כשעיר לעזאזל; או אם נרצה להיות נדיבים, מחלה זו מצביעה על עייפות נפשית של המתמודדים יום-יום עם הצרות והקשיים של אחרים - וכן, לפעמים נמצא מי שמצליח לנצל את המערכת. הפתרון לכך עשוי להיות החלפת תפקידים: מי שממונה על נכים בביטוח הלאומי יועבר כעבור שלוש שנים (נגיד) לאגף הנכים של משרד הביטחון. מי שבאגף הנכים יעבור למשרד התחבורה ומי ששם, יעבור למוסד לביטוח הלאומי: שינוי קהל, לימוד מחדש של הסבל האנושי, עשויים לעזור לגישה נכונה ונדיבה יותר. במקביל, עורך דין¹⁷ שמתנסה בהדרגה רמאים והרמאות מתגלית, חייב לאבד באותו יום את רישיון העבודה שלו וחייב באותו יום לאבד גם את זכותו להיות אזרח והוא הופך לתושב. כמובן שהרמאי שהתגלה חייב להחזיר את כל הכסף שקיבל במירמה, פי חמש יותר, וגם הוא חייב לאבד באותו יום את אזרחותו והוא ישאר ברמה של תושב לצמיתות.

אסור להאשים, אסור אפילו לחשוד בציבור שלם; אולם, מי שמתגלה כרמאי וכשקרן חייב להפסיד את "הכל". גישה זו נכונה לגבי הדורשים פסי האטה ונכונה עוד יותר לגבי בדיקות של אמיתות תביעות לעזרה – שתמיד יתבצעו בדיעבד ובלי לרדת לחייו של הפונה לעזרה¹⁸, גישה זו נכונה לגבי כל יום עצמאי. חשד מתמיד, האשמת כולם יכולה להביא רק לאלימות – בין אם אישית נגד העובד הסוציאלי, הפקיד או השוטר, אפילו הצוות הרפואי, בין אם הפגנה של ציבור שלם, בין אם אלימות כלפי עצמו, מסוג של התאבדות פחות או יותר פומבית.

תקוותי, שאין צורך להסביר למה שוטר תנועה ש"תופס" רק את העברייין הראשון או האחרון, שעקף שיירה בצד ימין אך כל העוקבים אחריו או כל שהקדימו אותו מתחמקים ומסוגלים להמשיך כאילו כלום, מעליב את הנתפס¹⁹ ומרגיז את כל העדים. חוסר שוויון עדים ללפני החוק גורם גם הוא לאלימות, כידוע.

איני מצדיק אלימות בשום מקרה – אני סולד ובורח ממנה למען האמת, אלא שהקובעים את מדיניות ההאשמה תורמים גדולים בהתהוותה, בדיוק כפי שגם אגפי העזרה הנפשית או העזרה הסוציאלית חולקים במקצת האשמה בארועי אלימות.

הדלפות

אין לסבול הדלפות לעיתונות במהלך חקירה משטרתית או במהלך משפט: כל אדם חופשי וזכאי עד למתן גזר דין אשמה. אך הדלפה גוזרת דין אשם בציבור ומכוונת להזיק למי שכנראה חף מפשע: זו עבירה שצריכה "לזכות" את המדליף בשנת מאסר מנהלית אחת, ללא אפשרות ערעור – לא משנה מה תפקיד המדליף. "זכות הציבור לדעת" אינה אומרת שכל מי שמסוגל להחזיק מגפון בידו חייב להוציא דיבה על משיהו אחר. זכות זו (לציבור לדעת) היא רק, אך ורק, בדיעבד – אחרי סיום כל ההליכים ורק אם הוכחה אשמה.

¹⁷ או יועץ, או כל בעל מקצוע אחר בתחום זה, ולצד שמעתי שקמו חברות משגשגות המתמחות בעניין. ¹⁸ והרי גם השכנים, גם המשפחה, של הרמאים מכירים את מסוגלות הרמאות של כל אחד. אין סיבה נכונה לחשוך לכתחילה בכל אחד.

¹⁹ בצדק נתפס הפעם! אבל חוסר השוויון לגבי שאר העבריינים צורב את הנשמה של מי שנתפס, של מי שהתחמק ושל כל מי שעדים למה שקרה.

גם אין לסבול הדלפה של תוכן דיון – בוודאי דיון בנושא בטחוני – כל עוד אין הכרזה רשמית על המדיניות. המדליף חייב לאבד באותו הרגע את אזרחותו, כי הוא הפגין חוסר נאמנות למדינתו (ואולי אף סיכן אותה).

תקדימים משפטיים

פשוט, אין שופט רשאי לספוק שלא על פי חוקי הכנסת או הדין העברי. היה ומובא לבית משפט או לבית דין כלשהו תקדים משפטי, המשפט יתנהל על פי הנוהל עד לשלב פסק הדין. היה והשופט יזכה את הנאשם, זיכהו. היה והשופט נוטה להרשיע, כאן יעצור את התהליך. בשני המקרים השופט יעביר את כל חומר הדיון, כולל ההוכחות והחקירות לעיון כנסת ישראל – ועדת ניסוח וחקיקה. על חברי הכנסת מוטל לדון ולחוקק חוק העונה לנדון תוך חצי שנה אם השופט נטה להרשיע, ותוך שנה אם השופט זיכה²⁰. במקרה תקדימי ואם השופט נטה להרשיע, הדיון המשפטי יתחדש רק לאחר חקיקת החוק, וגזר דין ינתן על פיו.

משך חקירות גלויות

חקירה גלויה על ידי המשטרה או הפרקליטות נפסקת בתום שנה אחת מפתיחת השלב הגלוי שלה. אם המשטרה או הפרקליטות לא הצליחו לגבש תביעה במשך שנה אחת, סימן שלא תצלחנה גם בהמשך ומדובר בעינוי דין: לא היהדות ולא הדמוקרטיה מוכנות לסבול עינוי דין.

על כן, אחרי שנה אחת של חקירה גלויה ללא גיבוש כתב אישום מסודר, תיק החקירה נסגר סופית וכל אזכור שלו בעתיד מהווה עבירה.

עדות שקר

אם מתברר ששוטר שיקר בעדותו בבית המשפט, כמוכן השוטר השקרן מפוטר לאלתר ללא פנסיה וללא פיצוי פיטורין. גם הקצין הישיר שלו מפוטר, אמנם עם פיצוי ופנסיה: הקצין נכשל בגיוס ובהדרכת פקודו. השוטר השקרן מאבד את אזרחותו והופך לתושב.

מתברר שפרקליט העלים ראיות מההגנה או שיקר במהלך עבודתו בבית המשפט: הפרקליט מפוטר לאלתר וגם האחראי לו מסולק ממשרתו, שניהם ללא פיצוי פיטורין וללא פנסיה. חל איסור מוחלט להעסיק אותם במשרה ממשלתית כלשהי ושניהם מאבדים באותו מעמד את אזרחותם והופכים לתושבים.

בנוסף, בגלל שהשקר גרם לעיוות הדין בידי מי שאמור לפעול על פי החוקים, הנאשם מזוכה במקום, ללא חשיבות לשאר הראיות והעדויות.

²⁰ הזמנים שונים, כדי למנוע עינוי דין במקרה של נטיה להרשעה, ובכל זאת לאפשר לחברי הכנסת לנהל את זמנם בעצמם.

מניעת מפגש של נאשם עם עורך דין

אין דבר כזה. ואם בכל אופן מפגש בין עורך דין לבין נאשם נמנע מעבר ליממה – על ידי המשטרה, הפרקליטות או השב"כ, שופט או כל גורם שלטוני אחר, הנאשם מזוכה אוטומטית ואין כל אפשרות לעוקבו או לעצרו שוב באותו עניין.

הוראה זו אינה חלה כמובן על מחבלים לסוגיהם, כי אין לדון אותם על פי הדין הפלילי, על פי סדרי הדין האזרחי או על פי חוקי המלחמות והצבא, הם אינם זכאים להגנת החוק ודינם מוות מידי בלבד. גם בני משפחות המחבלים אינם זכאיות להגנת החוק ולמאמצי עורך דין כאשר באים להחרים את רכושם וכספם טרם גרושם למדינה, שאין לה גבול עם מדינת ישראל.

חזקת התקינות

להבנתי, רק מלאכים אינם טועים, כי בהגדרה אינם מסוגלים לטעות. בני אדם לעומת זאת, ובכלל זה גם פרקליטים, שופטים ופקידים, עלולים לטעות – אפילו לשקר! על כן, חייבים לבטל את חזקת התקינות מספרי החוקים הישראלים ולקבוע שכל בגיר נושא באחריות למעשיו ולדבריו.

שופט מאוים

לא רק בדרום איטליה של פעם, כנראה שלכאורה גם במדינת ישראל, נמצאים המעייזים לאיים על שופטים או משפחותיהם, כאשר אנחנו עדים לשיחות בין שופט לבין גורם עלום, פלילי, "ביטחוני" או אחר, ומסתמן שהנאשם הופך פתאום לאשם גם בהיעדר הוכחות, או מזוכה למרות הוכחות מוחשיות.

בהתקיים חשד למקרה כזה, השופט חייב להעביר את הדיון המשפטי להרכב יותר גדול של שופטים, בו אינו שותף, ודיון זה לא יוכל להתקיים בדלתות סגורות אלא תמיד ישודר – ללא התחיסות לטיב האישום. כאשר יתגלה מקור האיום, דינו של המאיים לפחות מאסר עולם בבידוד או גרוש למדינה אחרת ללא אפשרות לחזור לארץ כל עוד הוא בחיים, תוך חרמת כל רכוש, וכמובן אם נכלא, הוא מאבד את מעמד האזרח והופך לתושב.

כבוד וגאווה

באמת הדרך להפגין כבוד עצמי היא תמיד על ידי השפלת הזולת, בצורה זו או אחרת? מעניין שבמקום בו כבוד האדם וגאוותו תקפים, אין צדק ואין אפשרות של צדק: זה כל ההבדל בין מלכות, פיאודליזם, רודנות או טוטליטריזם, לבין יהדות ודמוקרטיה. זה

ההבדל בין קידוש השם לבין רצח בידי בריון, הקרבת אדם, 'התאבדות' מבויתת בכלא או התאבדות טכסית מסוג דו-קרב בין גיבורים, סאטי הודי²¹ או ספוקו יפני²².

בית המושלים?

לפי דעתי, רצוי לשקול הקמת "בית המושלים", שיורכב מכל ראשי המועצות המקומיות וראשי הערים.

יושב הראש של בית המושלים לעולם יבחר בידי חבריו בין ראשי המועצות הסמוכות לגבול – מעולם לא בין ראשי הערים במרכז הארץ. יושב הראש יכהן בתפקידו למשך שנה אחת בלבד. יו"ר בית המושלים לא יוכל לכהן כהונות רציפות – אלא רק כעבור שלוש שנים מכהונתו הקודמת בתפקיד זה.

בית המושלים יתכנס פעמיים בחודש, לפחות למשך יומיים כל פעם, בבניין יחודי בירושלים, בירת מדינתנו.

שלושה תפקידים לבית המושלים:

* לדון בכל החוקים הכלכליים אחרי אישורם בכנסת ישראל ולאשררם (או לדחותם). במקרה זה, החוק הדחוי יחזור לדיון בממשלה ואין איום של פיזור הכנסת). כוונתי אינה להשלכות הכלכליות של חוקים שעיקרם נושא אחר, אלא רק לחוק התקציב, לחוק ההסדרים וכיוצא באלה.

* לערוך שימועים לכל השופטים והדיינים המחוזיים ולשופטים העליונים – מכל הערכאות. בסמכות בית המושלים לפסול שופטים או מועמדים בתום השימוע. השימועים יעסקו בהוכחות רמות האחריות האישית, המוסרית והקבוצתית של כל שופט כאמור, וכן ברמת חוש הדצק שלהם (על ידי עמידה במבחן "צדק" של ד"ר ברוך או מבחן דומה, עליו יסכימו כל ראשי מחלקות הפסיכולוגיה באוניברסיטאות בארץ).

* לערוך שימועים לפני המינוי כל ראשי האגפים של המשרדים הממשלתיים (לא למינויים אישיים או ליועצים לא בשכר) ולכל מנהלי החברות הממשלתיות. השימועים יערכו שוב כל חמש שנים לכל פקיד בדרגת ראש אגף ולכל מנהלי החברות הממשלתיות. גם שימועים אלה יעסקו בהוכחות האחריות האישית, במוסר האישית והקבוצתית של הפקידים או המועמדים וברמת נאמנותם.

חוק "בית המושלים" יחקק בממשלה, יובא לאישור הכנסת ורק אז יאושר במשאל-עם כחוק יסוד על מנת להראות הסכמת כלל אזרחי ישראל.

²¹ לפני בוא הבריטים להודו, היה מקובל לשרוף חיים את אשת הנפטר המבוגר ממנה יחד עם גופתו של זה. אני מקווה שסיממו אותה לפני ביצוע ההקרבה המחרידה הזו.

²² מעשה התאבדות טכסית (לא פעם גם בפקודת שליט) כאשר כבוד האיש (או כבוד הממונה עליו) נפגע. יש הטוענים שמקור "הטכס" נובע ממעשה המלך שאול ובנו יונתן על הגלבוע אחרי תבוסתם מידי הפלישתים (לפי זה, היפנים הם צאצאי אחד השבטים מבני ישראל. אני בטוח שיש אמת בטענה זו).

בוחרים רשימה

שיטת הבחירות לכנסת מבוססת היום על רשימות מפלגתיות. אולם, רוב הבוחרים אינם בהכרח רוצים את כל המועמדים הנשרכים אחרי מנהיג הרשימה... אם בכלל מכירים מראש את דעותיהם ואישיותם. והרי לרוב הרשימות מוכתבות והמועמדים לא נבחרו על ידי בוחרים מפלגה כלשהי.

אם למשל מתברר שמועמד פלוני – במקום "ריאלי" ברשימה, לדוגמא – מרביץ לאשתו או חסר נאמנות, אבל אני רוצה לבחור בראש הרשימה, מה עלי לעשות? או, אם הבוחר מתגורר בגליל אך המועמד שהוא רוצה מתגורר בחבל ארץ אחר, הרי הבוחר מכיר רק את הדמות התקשורתית, החלקית במקרה הטוב, של המועמד: איך הבוחר יכול לחשוב שהמועמד הזה מייצג אותו ואת רצונותיו נאמנה?

על כן, אני מציע להפסיק את השיטה הבולשביקית של בחירה ברשימה ולעבור לבחירה אישית של מועמד לכנסת על בסיס חלוקת סך האזרחים במאה עשרים. כל אזרח יבחר בין המועמדים רק חמישה עד שבעה אנשים שלדעתו מייצגים את דעותיו והוא סומך על יכולותיהם, יושרו ונאמנותו. מאה ועשרים המועמדים שמקבלים את מרבית קולות האזרחים הבוחרים יהיו חברי כנסת – ולכן נכנה אותם "שרי אלפים".

קביעות

לכל הפקידים ובעלי התפקידים הממלכתיים – כולל במערכות המשפט, הביטחון או החינוך – תינתן קביעות בדיוק כפי שהיא ניתנת לעצמאים: אין קביעות כלל. העובדים קשה ונכון יקודמו (או לא), האחרים יעבדו במגזר הפרטי, למשל בעזרה בפרדסים או בעזרה לנוקמים.

גם השכר אינו משתנה לפי הגיל של המועסק, אלא רק לפי התפקיד וההצלחה בו.

אין לסבול הסתדרות של פקידי הממשלה: פקידי הממשלה הם הזרוע הביצועי של הנבחרים על ידי העם ואילו נוהג ההסתדרות הוא בעיקר לבלום ולמנוע כל שינוי ולפעמים להיטיב עם מי שהיא אמורה ליצג – כלומר, לסחוט תנאים מועדפים מהנציגים הנבחרים של העם: אין הבדל מהותי בין זה לבין סחיטה באיומים וחבלה. הסתדרות עובדים במפעל רצויה, נסבלת לפחות; לא כן בכל הקשור לממשלה או למדינה.

אגב כך, כל פקיד ממשלתי הפועל למסמוס ביצוע החלטת הממשלה או הכנסת, פועל למעשה נגד עמו – ללא חשיבות במניעיו. אין לו מקום במנגנון הממשלתי או הממלכתי. אין לסבול החלטה של שר ואז לשמוע מפקיד "על גופתי המתה" או "טיפול" מהסוג של העברת ערמות הניירות מצד שמאל של המכתבה לצד ימין למשך שבועות, חודשים ושנים²³.

²³ בכנס מבקרי מערכות, שמעתי במו אוזני משפט זה מפי הממונה על הכנסות המדינה, בקשר למדיניות שר האוצר שכיחן אז. המדהים היה, שהוא נשאר בתפקידו!

גיוס בעלי תפקיד

כלל ראשוני: אין בעל תפקיד ממשלכתי או ממשלתי שאינו אזרח כמוסבר במאמר "הבהרת מושג האזרחות".

לפי ההלכה, אין ממנים רב שאינו נשוי, ללא חשיבות בידע שלו או ביחוסו - וכך נכון. כך נכון גם לגבי כל שופט ודיין.

באותה צורה בדיוק, אין ממנים פרקליט שלא שימש קודם סנגור ציבורי במשך שלוש שנים לפחות. גם אין ממנים שופט שלא שימש קודם לפחות חמש שנים כסנגור, ציבורי או לא.

אין ממנים פקיד או בעל תפקיד אחר במנגנון הממשלתי – כולל בחברות הממשלתיות או כל ארגון סמוך לממשלה – אלא בהגיעו לגיל 30 לפחות (למעט מורים וקצינים בצה"ל).

לא מרשים או ממנים גנות (או גן, כמובן) שלא למדה בהצלחה בסמינר יעודי. לא ממנים מורה שאינו בעל תואר אקדמי במקצוע הוראתו: לפחות תואר ראשון למורה בבית ספר יסודי; לפחות תואר שני בבית ספר תיכון; לפחות בעל דוקטורט באוניברסיטה או במכללה. לעניין זה, תואר דוקטורט מחו"ל אינו נחשב, אלא אם התיזה של המועמד מתורגמת לעברית ונערכים לגביה דיון והערכה גם במוסד אקדמי ישראלי.

אין ממנים מחנך כיתה אלא אחרי חמש שנים כמורה למקצוע כלשהו.

אין ממנים מפקח להוראת מקצוע כלשהו או מנהל מוסד חינוכי, אלא אחרי עשר שנים הוראה בפועל.

מי שכתב ספר הוראה לא יוכל לשמש מפקח לאותו מקצוע.

כתבתי במקום אחר אך חשוב לחזור על הדברים: בית ספר, בית משפט או יחידה ביטחונית אינם זירה לפוליטיקה או להטפה מפלגתית או דתית²⁴; אפילו לא בשיעורי אזרחות, בשיעורי מור"ק או בנימוקים לפסק דין.

המוסדות הלאומיים

איני מבין עוד את הצורך הסוכנות היהודית, בוודאי לאור הכמות המזערית של העולים דרכה. הסוכנות היתה רעיון מוצלח לפני יסוד המדינה, אולי אפילו עד למלחמת ששת הימים. היום כמות המועסקים והשליחים של הסוכנות עולה על כמות העולים שהיא מצליחה להביא. אפילו אם המדינה תשכיל להתכונן לעליה ההמונית שתתרחש כנראה בעקבות הפוגרומים שעומדים להתרחש במקומות רבים בעולם, משרד עליה והקליטה אמור לטפל בה.

גם לא ברור כלל היום למה הקרן הקיימת לישראל לא הפך לאגף במשרד האנרגיה והתשתיות: סלילת כבישים, יסוד ישובים ונטיעת עצים הם בוודאי בין תפקידי משרד זה. למה כפילות?

²⁴ גם חילוניות היא דת.

משוב או שאלות למשאל-עם לא רשמי הקשורים לנושאים של משילות או נושאים חוקתיים

אם דברי נראים לך, וגם אם לא, כאזרח (או אזרחית) וריבון במדינתך שברצונך להשפיע, טוב לענות לשאלון משאל-העם הלא רשמי להלן. נא להעתיק את השאלות לקובץ word קטן, למחוק את התשובות המיותרות ובכך לסמן את תשובתך האישית ולשלוח לכתובת הדוא"ל kirtsonenu@walla.co.il לשם חישוב סטטיסטי בראש חודש, אשר ישלח למרכז מחקר ומידע של כנסת ישראל במטרה לאפשר גישה אליו לכלל.

השאלות מבקשות להתייחס למדינת ישראל של חלומותיך ותקוותיך, ממש **לא** של אילוצים או של מציאות! רצוי לענות לפי רצונך לתיקון העתיד, ללא התחשבות בעמדה מפלגתית או דתית, או בהשפעת כלי תקשורת או כל מי שמנסים להשפיע עליך.

שאלון משאל-עם 23

23-1	האם נכון ונחוץ לחוקק "חוק העיריות" אחיד לכל העיריות והרשויות המקומיות?	כן	לא	דלג
23-2	האם נכון ונחוץ למנות מבקר איכות לכל העיריות – וגם לממשלה?	כן	לא	דלג
23-3	האם נכון לחייב את כל הרשויות המקומיות לנהל תרגיל חרום בשנה הראשונה אחרי בחירות מקומיות, בו כל התושבים הבוגרים מעורבים?	כן	לא	דלג
23-4	האם מותר להשאיר בארץ אזורים בלי כיסוי תקשורת?	כן	לא	דלג
23-5	האם יתכן חוק יסוד ללא אישורו במשאל-עם?	כן	לא	דלג
23-6	האם נכון שלעולם דמי טירחת עורך דין יושתו על התובע להוצאה לפועל, ולא על החייב?	כן	לא	דלג
23-7	במשטר דמוקרטי, האם נכון לבקש אישור להפגין?	כן	לא	דלג
23-8	האם נכון לקבוע שבמקרה של הדלפה לתקשורת מתוך חקירה או הליך משפטי, הנאשם יזוכה אוטומטית בו במקום?	כן	לא	דלג
23-9	האם שופט ראשי לקבוע תקדים משפטי שלא מסתמך על סעיף מסוים בחוק?	כן	לא	דלג
23-10	האם ראשי שופט לקבוע תקדים משפטי בלי לבקש לו את אישור כנסת ישראל טרם יישומו בפועל?	כן	לא	דלג
23-11	במדינה דמוקרטית בה כל האזרחים שווים, האם נכון לאחוז ב"חזקת התקינות" לבעלי תפקיד ממלכתי?	כן	לא	דלג
23-12	האם נכון לבטל קביעות בתפקיד לכל בעלי אחריות על אחרים?	כן	לא	דלג
23-13	האם מיסוד "בית המושלים" נכון בעיניך?	כן	לא	דלג
23-14	האם נכון לקבוע שפרקליט ימונה רק אחרי שנים כסגור?	כן	לא	דלג
23-15	האם נכון לקבוע למנות פרקליט צבאי רק בעל תפקיד מפקד פלוגה קרבי (או מעלה) ולימודי משפט מתאימים?	כן	לא	דלג
23-16	בהינתן משרד העליה והקליטה, האם קיים עוד צורך בסוכנות היהודית?	כן	לא	דלג
23-17	בהינתן משרד התשתיות הלאומיות, האם קיים עוד צורך בקרן הקיימת לישראל?	כן	לא	דלג
23-18	האם רק אזרח (להבדיל מתושב) יכול להתמנות לתפקיד ממלכתי / ממשלתי?	כן	לא	דלג
23-19	האם בעל תפקיד, שהתברר כי שיקר, מפוטר מתפקידו וכל זכויותיו בטלות?	כן	לא	דלג
23-20	האם נכון לבחור לכנסת "שרי אלפים" במקום לבחור רשימה?	כן	לא	דלג
23-21	האם נכון להעניק הנחה בארנונה על פי הניקיון של הרחוב?	כן	לא	דלג